

Alessandro Manzoni: Zaročenca, 1825-27

Janko Kos: Roman med zgodovino in moralo. 5-39.

- nastal z valom zgodovinskega romanopisja, ki ga je sprožil W. Scott
- Manzoni sam je priznal to zvezo, kar je bilo v tistem času nekaj običajnega: sam je rekel Scottu, da je njegov zvest učenec; vse, kar je v romanu dobrega, je Scottovo; Scott odgovori: Potem je pa to vaše najboljšo delo
- priznana delo v it. književnosti; nacionalno delo; zunaj I Zaročenca nista popularna; pri nas ga omeni le Matija Čop, prevod šele 100 let po izidu
- zakaj roman ni tako priljubljen?
 - o zg dogodki v romanu niso tako pomembni in obsežni (bolj regionalni, ne evropsko odločilni) kot pri Scottu
- zg + moralističen tekst
- pojavi se ?, kakšno naj bo v r razmerje med fikcijo, zg resnico in moralo
- Lukacs meni, da je zg roman, Larry Peer pa ne

- **Benedetto Croce**
- Um je samo tam, kjer se porodi iz intuicije, čim manj obremenjena z razumom in moralno voljo
- Zaročenca: historično razpravljanje + morala, ki je nauk (potem takem ta roman ne bi bil dober)
- Ž presoja moralist, strogo ločuje med črnim in belim (dobro – zlo, pravica – krivica) (-)
- junaki so individualni, celota harmonična (+)

- **Lukacs**
- Renzo in Lucija ne blodita po svetu, na koncu harmoničen zaključek, svet se zdi smiseln – to ni v skladu z L. zgodnjo teorijo romana, po njej bi ta roma sodil v svet starega epa
- Croce meni, da je historičnost samo navidezna, L., da gre za bistveno razsežnost romana
- prikaz gibanja v it db v 17. stol., sicer pa se fevdalna razcepljenost vleče vse tja do 19. stol. in je tipično tudi za čas, v katerem je pisal Manzoni
- dejstvo je, da roman presega Scotta: boljša karakterizacija likov, z zgodovinske plati pa ne: dogodki niso tako pomembni

- osrednjo zgodbo o Renzu in Luciji prekinjajo razmišljanja o času, razprave o zg dogodkih, v zadnjih poglavjih s treznim jezikom zgodovinarja opiše vojno in kugo
- osrednja zgodba prekinjena z zgodbami stranskih junakov, ki ilustrirajo problem dobrega in zla
- L. veljava zg romana je v spoznavni razsežnosti
- Manzoni bil prepričan, da mora biti delo moralno in vzgojno
- Ari: zg prikazuje posamezno, pesnik splošno (razlika med zgodovinopisjem in pesništvom), za Manzoni je bistvena razlika v človeški subjektivnosti, pesnik prispeva čustveno plat
- zg r v romantiki: ostaja bližje zg, vpeljuje resnične osebe, stranske osebe riše času primerno
- Salvandy predlaga, naj bodo glavne osebe izmišljene, resnične zg osebe pa naj imajo stransko vlogo (v nasprotnem primeru bralca motijo)

- Goethe sprav navdušen, potem ga moti liberalna tendenčnost romana, očita mu tudi preveliko zgodovinskost v opisu kuge in vojne, češ da je izginila vsa umetniškost